

MARKISÏSTÊN KURD
YEKBIN Û SEROKETIYA
TEVGERÊ TÊXIN
DESTÊN XWE!

RÊYA RAST

Dengê girêdana
markisistên Kurd

JI BO BICIHANÎNA
MAFÊ ÇARELÊKIRINA
GELÊ KURD HEMÛ NIŞ-
TÎMANPERWERÊN PÊŞ-
VERÛ YEKBIN!

Aştîxazî ji Mosko
Serxazî ji Waşington

Kongra 26an ya partiya komunîsta Yekîtiya Sovyêti di roja 23.2.1981 li Mosko dest bi civînên xwe kir.

Rapora komîta nawendî bi firehî li ser hemû beşên jiyana aborî, civakî û siyasî li Y.S. sekinî û plan bo pêşvebirna doza avakirna komunîstiyê pêşneyarkirin.

Di warê siyaseta dervayî de, ya ko em dixazin bêtir bidin pêş, kongra 26an bû kongra aştîxazî. Gelek pêşneyar bo sekandina bicihkirna rakêtan (sarûxan) li Ewropa-Rojava û bo destberdan ji çêkirin û belavkirna bomba nêyutronî hatin pêşkeşkirin.

Y.S. pêşneyarkir, ko berpirsiyarên sovyêti û yên amêrikî li hev bicivin û li ser pêwendiyên herdu dewletan bidin û bigotin. Hên jî pêşneyar hatin kirin bo rawestandî û kêmkirina çekên stratîjî li gor peymên SALT I û SALT II

Dûmayîk rûpelê.... 2

Newroza 2593

Bi hatina newrozê gelê me şadibe, agirên pîrozkirnê vêdixe. Bihar destpêdike û dest û çiyayên Kurdistanê bi şînahî û çiçekan dixemelin. Dar û ber bi hev re dikenin, tariyên zivistanê bardikin, sar û serma jibîrdibin.

Sal bi sal bi şikestina zivistanê û bi serketina biharê re welatperwerên kurd zordestiya Dehak û raperfina Kawa bi bîra xwe tinin û ji xwe dipirsin, çima ev welatê xaş, ev welatê tev bax û bistan wisa perçe perçe maye!! Çima ev gelê qehreman jî li her çar perçên welat bindest û perîşane!!

Lê çawa ji tariyên zivistanê roja biharê hildikêşe, dunya geşdibe û jiyan xaşdibe, wisa jî hêvîya gelê kurd bi azadîyê, bi serketinê serî hildide, xurtdibe.

Lewra jî newroz bûye nişana têkoşîna gelê me bo bicihanîna mafê çarenûsî netewî.

Di vê demê de êdî tevgera me ya azadîxaz gehîştîye tengêkê dij-

Dûmayîk rûpelê.... 4

Kongra 26an ji encumena parastin (meclîsa emîn) ya Sazûmana Netewên Yekbûyî xast, ko berxwebide civînekê amadeke û ji berpirsiyarên dewletên endam bixazê di civînê de beşdarbin û li ser pîrsa aşî li cîhanê dengkin.

Her wisa jî kongrê pêşneyarkir, komîteyeke navnetewî ji zana û pisporan (xebîran) were avakirin bo xetera şerê atomî ji cîhanê re diyarke.

Ji alîyeke di ve kongrê birûbawerîya partiya komunistî Y.S. li ser hemû bûyerên girîng li cîhanê eşkerekir.

Bo şerê navbera Îraq û Îranê kongrê got, ev şerê jî herdu alîyan re bêkêre û tenê sûdên împêryalîstan pêktîne.

Kongrê xasteka Y.S. ducar kir bo valakirna navçeya Xelîc ji hebûna çekdariya bîyanî. Bo dîtina çarelêkirneke aşî ji pîrsa Rojhilata-Navîn re kongrê konfêranseke fireh pêşneyarkir bo bigehe van encaman:

- 1- Kîşandina leşkerê îsraîlî ji hemû erdên sala 1967 bi şer hatine standin.
- 2- Pêkanîna mafê çarelêkirna netewî ji gelê felestînî re, ta çekirna dewleteke serbixwe.
- 3- Parastina serxwebûna hemû dewletên navça Rojhilata-Navîn.

Weke bo Ewropa, Amêrika û Rojhilata-Navîn wisa bo Rojhilata-Dûr jî xastekên hevjiyana aşî hatin pêşkeşkirin.

Ne tenê welatên sosyalîst û partiyên komunist piştgirîya xastekên aşîyê kirin, lê gelek hêz û mirovên aşîxaz li welatên sermîyandari jî ev xastekne rast dîtin.

Tenê hêzên împêryalîst û nemaze li Dewletên Amêrikîyên Yekbûyî li şûna xastekên aşî xastekên şer bilinddikin.

Gerîndekariya (fidara) Rêgin di hemû beşên jîyana civakî de pere kêmkirin, lê tenê bo leşker û çekkirnê pere bêtir pêşkeşkirin.

Ev jimarên jêrîn bi zîmanekî zelal dengdikin. Wezîrê bergirî (difa') Waynbêrger ji Kongrês xast, xanedarîya (malîya) weza reta bergirî ta sala 1982 bibe 222,2 milyar dolar yanê di vê salê de bi 32,6 milyar dolar were bilindkirin.

Ew dixazin hêza leşkerî xurtir bikin û hên jî rola cendîrnê cîhanê bilfzin.

Beşek ji van peran bo çêkirin û bicihkirna rakêtan li Ewropa-Rojava têye dayîn. Bo rakêtên Pêrşîng II di sala 1981/82 de 551,7 milyon dolar û bo rakêtên Kruis-Mîssîl yê bixwe difirin 829,4 milyon dolar tên dayîn. Bo balefirên casûsf AVAKS (AWACS) xanedarîya salê ji 389 milyonan radibe 663 milyon dolar. Ji çêkirna rakêtên atomî MX re hukûmet di sala 1981/82 de bêtirî 4,5 milyar dolar dixaze.

Heya sala 1986 dixazin xanedarîya çekkirnê bigehe 368 milyar dolar.

Her wisa welatên împêryalistên di ji xanedarîya çekkirnê bilinddikin. Parlemanê britanî biryara çêkirna sistêmeke çekên atomî bi 5 milyar cinêh stêrlînî (pound) stand.

Li Almanya Fêdral dixazin xanedarîya çekkirnê 2,3 milyar mark bilindtir bikin...

Bi lez û beza çekkirnê re împêryalist propagandeyeke fireh belavdikin li dijî "xetera sovyetî" û gelên Ewropa û Amêrika çavtirsîdikin, da ew kanibin bi asanî planên xwe derbaskin, ko tenê di xizmeta monopolên mezî de ne.

Lê hêdî hêdî zehmetkêşên welatên împêryalist derewên propaganda monopolan nasdikin û ji gotinbêjên wan bawernakin. Ew bi barê çekkirnê di jiyana rojane de dihesin û bihabûn û bêkarîyê li pêşîya xwe dibînin.

Îro aşî bûye xasteka mirovatîyê ya yekem. Bi vî awayî kongra 26an ya PKYS bi pêşneyar û xastekên bo aşî ne tenê dengê Yekîtiya Sovyêtî bû, na ew dengê mirovatîyê giştî bû.

=====
=====

Dûmayîka rûpelê....5

Mirovên marksîst her pîrseke civakî, ramani, qanûnî, sîyîsî, exlaqî... wek encama pêwendiyên aborî û şerê çînayetî di civakê de dibînin. Lewra ew ji xwe dipirsin, ev çima waye? Û di xizmeta kê de ye?

Kedxurî û zordarîya li ser jinan jî tenê di xizmeta axan, şêxan û olperestan de ye. Em xebata jinan li cihanê giştî bo wekhevî, dêmokratî û sosyalistîyê pîrozdikin.

Her wisa em xebata jinên Kurdistan jî pîrozdikin û hêvîdikin di warê rêxistinî de zû pêşve.

=====
=====

min nema kanin wê ji meydana bidne alf. Dost û dijmin li tevgera me temaşedikin û dinasin.

Hevalên me yê stratîjî ji tevgera me ya nuh re şadibin û hêvîdikin, em rêya xwe bi mêranî û bê rawestan berdewamkin. Lê dijminên azadiya gelan, dijminên mirovatîyê ji tevgera me ditirsin û gelek hesaban ji wê re dikin. Ew baş zanin, ev ne nola tevgera kevne, ko zû kanibin pê bileyzin.

Têkoşerên gelê kurd rêya xwe naskirne û hişyarin, nahêlin, ko burjiwazên tirk û ereb û faris destên xwe dirêje tevgera me kin û rêya wê xarbikin.

Lê ji ber dijwarbûna doza gelê kurd ji welatparêzên kurd û nemaze ji marksîst-lênînistan tîye xastin, ko li gor berpirsiyariyên xwe yênfirokî bin. Li hemberî zordestî û planên dijminan û hêz û kanînen wan yênfirokî mezîn, pêwîste em komên gel daxin meydana xebatê û rêxistinên xwe xurtir bikin. Pêwîste marksîst yekbin û hemû welatparêz milên xwe bidin milên hev.

Bi hişyarbûna gelêrfî û rêxistina komên karker û cotkaran, bi yekbûna me emê kanibin newrozên serbest û azad pîrozkin.

=====

8 ê adarê..roja jinan ya navnetewî

Sala 1910 li Kopenhagîn di konferansa navnetewî ya jinên sosyalîst de, li gor pêşneyara Klara Tsêtkîn sosyalîsta almana têkoşera navdar, biryar hate standin, ko roja 8 ê adarê bibe roja jinan ya navnetewî.

Di 8 ê adarê sala 1858 de bi hezaran jinên karker li New York kar berdên û li dijî pêwendîyên aborîyên sermîyanî û bo wekhevîya kira karê mêr û jinan derketin û xwepêşandanek çêkirin. Wan ev duruşma hildan: (Em nan û gulan dixazin)

Ev cara yeka bû, ko jin ji ber xwe û bê rêxistin û amadekirin bi hev re mafên xwe bilindkirin. Carne din jî jinan li Amêrfîka bo mafên xwe yênfirokî kar berdên, lê nuh di sala 1909 de, dema 20 000 jinên karker di kargeha dirûnê de kar berdên û bi hezaran jî hatin girtin, kanîbûn çend mafan bîstînin. Wek bilindkirna kira kar û kurtkirna zemanê kar.

Îro 8 ê adarê li cihana sosyalîst wek "roja hevgirtina navnetewî ya jinên hemû welatan di xebatê de bo aştî, pêkanîna wekhevî û pêşveçûna civakî" têye nasîn.

Li welatên sermîyandarî tenê hêzên sosyalîst, dêmokrat û rêxistinên pêşverû 8 ê adarê wek roja navnetewî bo jinan pîroz dikin.

Li gelek welatên di ev roja bi navê roja dayik têye nasîn.

Diyare, ko zor û setema li ser jinan ji çewsandin û zordariya civakî giştî cudanabe. Civaka kevnar, civaka koletî û derebegî qeyd û bend dane pêşîya jinan û di civaka burjiwazî de kêm dibin lê bi tevayî nayên hilanîn.

Tenê di sosyalîstî û komunîstiyê de, weke hemû pirsên civakê çare wê bi zanîstî û li ser bingeha wekhevîya mirovan lêbibe.

Ev rastîya han bêguman rê li pêşîya me nagre, ko em di her demê de û di sîya hemû pêwendiyên civakî de xebatê bo rizgarîya jinan jî bikin.

Rizgarî û wekhevîya jinan bi mêran re ji hundirê mal de, ji zarokî de, ji hembêza dê û bavên de destpêdike. Hên gelek dê û bav hene, ko lawan di ser keçan re digrin. Birayê biçûk emr û fermanan li xûşka xwe ya mezin dide, ew jî serî li ber wî dadixe.

Pêwîste ronakbîr, kar û cotkarên hişyar di jîyana rojane de vê wekhevîyê bicihwînin.

Gereke xebat bête kirin bo belavbûna xwendinê di nav jinan de jî. Nabe jin di tariya nezaniyê de bimênin. Pêwîste xwendegêh têra keç û lawan werin vekirin. Nexwendin jî bête rakirin. Her wisa pêwîste kira karê jin û mêran weke hev be û rêya hemû karên civakî li pêşîya jinan jî vekiribe.

Lê ji jinan jî têye xastin, ko mafên xwe û rêya azadîya xwe baş binasin û bê deng nemînin. Pêwîste jin jî piyên xwe vemale û bi birayê xwe re, bi bavê xwe re, bi lawê xwe re, bi heval û mêrê xwe re dakeve meydana xebatê bo hilanîna kedxurî giştî.

Pêwîste em gişt bi hev re bi zanîn û bi bêhnêke dirêj li dijî rewşa ne mirovanî, li dijî kirîn û firotina jinan rawestin.

Têkoşîna gelê El Salvador nayê seknandin

Di sala 1980/81 de têkoşîna gelê El Salvador gavne şoreşgerî mezin pêkanîn. Gava tewrî mezin avakirna Enîya Rizgarîya El Salvador Netewî bû, "Frêntê Farabundo Martî" (FMLN).

Farabundo Martî (1893-1932) bi çalakî di tevgera şoreşgerî de beşdarbû û bi roleke pêşengî rabû. Bû endamê partiya komunista El Salvador. Roja 1.2.1932 bi sûça rêberîkirinê raperîna gelêrî wek pêşengekî komunist bidarvekirin. Şoreşgerên El Salvador Enîya Netewî bi navê F. Martî binavdikin, weke çawa şoreşgerên Nîkaragwa tevgera xwe ya niştimanî bi navê Augusto Sêsar Sandîno binavkirin.

Pêkanîneke din ewbû, ko peymaneke fireh navbera hêzên dêmokrat û şoreşgerî bi navê Enîya Dêmkrata Şoreşgerî (FDR) hate danîn.

Di hundirê welêt de junta faşîst bi tenê ma û li cîhanê navê Enîya Farabundo Martî (FMLN) belavbû û berêziya xwe (fîrtîrama xwe) bilindbû. Bi avakirna FMLN karên navçeyî hatin ser hev û leşkerê gelêrîya şoreşger peydabû. Hemû rêxistin û partiyên enîya netewî li ser bername şer jî bûn yek û hêdî hêdî tevgera çekdarî jî karên biçûk û jî tektîka bergirî û xweparastinê kete bergeha birna êrişên fireh ser leşkerê junta.

Di roja 10.1.1981 de leşkera gelêrîya şoreşgerî, ya di bin fermana FMLN de ye, êrişa fireh destpêkir. Bi pêkanîna va êrişa tevayî çend armancên yekser pêkhatin, yên seroketîya FMLN jî êrişê dixastin:

- 1- Bi pêkanîna van karên mezin pêwîste xurtbûn û kanînen hêzên dêmokrat û şoreşgerî him li welat û him li dervay welat werin diyarkirin.
- 2- Rola pêşbirî di warê leşkerî de jî dest dijmin bigrin.
- 3- Bi zora leşkerî junta jarbikin û mercan (şertan) peyda-kin bo hevkarî û lihevhatinê bi serleşkerên welatparêz re, bi kînsê re û bi burjiwazîya niştimanî re.
- 4- Bîrûbawerîya gel bi serketinê xurtbikin, dako xurtir di karên şoreşgerî de beşdarbibe.

Li gor gotinên berpirsiyarên FMLN, ko tevî çend şaşbûnên propagandî ji aliyê hin hêzên enîya netewî, êrişa fireh serketibû, tevgera çekdarî li welêt giştî belavbû, di we lêt de mercên raperînên navçeyî bastir bûn, wisa li der-vay welat ji mercên piştgiriyê amadebûn.

Bi vî awayî li gor gotinên berpirsiyarên enîya netewî êdî leşkerê junta nema kane giraniya xwe bide ser navçeyekê, bê ko hesabê êrişên partîzanan li navçeyeke din bike. Partîzan biryara cih û zemanê şer didin. Şoreşvanên FMLN li gor taktîka şerê partîzanî şerdikin. Ji ber ko ew bê balefirin, ew tenê bo demeke kurt navçeyan distênin û ji cihekî diçin cihekî din. Dema partîzan dest ji cihekî yan navçeyekê berdidin, ew ne şikandineke leşkerîye. Ev tiştên wisa li gor dîtineke rastbînî û li gor stratîjîya şer tên biryarkirin.

Dîsa li gor dîtina berpirsiyarên enîya niştîmanî şaşbûn ew bû, ko di nav rêzên FDR de di bin bandora çend serketinan de gotina "êrişa dawî" hate belavkirin, bê ko bi seroketîya FMLN re li ser vê gotinê hatibe dengkirin. FDR şaşbûneke din jî kir. Wê bangkir bo karberdanê dîsa, bê ko seroketîya FMLN ha jê hebe.

Karberdana tevayî 2 rojan dirêjkir û %50 ji aboriya El Salvador pûçkir.

Ev karberdana, tevî bandora wê ya baş, nikanîbû bibe têvedana raperîna gelêriya tevayî. Bi dîtina FMLN banga bo karberdanê pêwîste wek çeka dawî dakeve meydana têkoşinê, dema partîzan û leşkera gelêrî kanibin gel û karkeran li her derê biparêzin.

Lê di van 2 rojên karberdanê de leşkera junta bi giraniya xwe giştî li paytex bû û hêza partîzanan li wir zor kêmbû. Ji alîyeke din ve di van çend mehên dawî de gelek pêşengên tevgera karkerî hatin girtin û kuştin.

Li gor pîvana FMLN ji banga karberdanê re, ew di wê demê de şaşbûneke siyasîbû.

Di dema dawî de hêzên şoreşgerî û dêmokrat berxweidîn, enîya netewî hên firehtir bikin û xwe amadekin bo sazkirinê na hukumeteke dêmokrata şoreşgerî, ko nemû hêzên niştîman perwer têde beşdarbin.

FMLN/FDR peymanek bi serleşkerên niştimanperwer re danîn bo avakirna "leşkerekê nuh". Ev peymana di roja 4.2.1961 de pêkhat. Bernameyêke ji 10 xalan erk û mafên "leşkera nuh" nîşandide. Leşkera nuh pêşengîya FMLN dinase û di bin ferma na wê de ye.

Hêzên şoreşger li El Salvador xwe amadedikin bo şerekî dem-dirêj, ji ber ko şerê gelê El Salvador û hemû gelên Amêrika Latîni ne tenê li dijî rêjîmên leşkerî faşîste, lê ew yekser li hemberî împêryalistîya amêrikîye.

Hukumeta amêrikî û nemaze gerînendkariya (îdara) Rêgin bi hemû şeweyên dijşoreşî destê xwe dirêje tevgera rizgariya El Salvador dike. Carekê 66 milyon dolar û careke di 35 milyon dolar arîkariya leşkerî pêşkeşî junta noker kir. Gelek serleşker û pisporên şerên partîzani şandin bo arîkariya junta. 10 balefirên mezin (Hêrkulês) di dema şerê germ de roj bi roj çek, bombe û zexîre derbasî El Salvador dikirin. Di ber arîkariya çekdarî re hukumeta amêrikî propagandaka fireh li dijî komunîstî, Kuba, Nikaragwa... belavkir, ko arîkariyê didin partîzanên El Salvador. Propaganda împêryalistî dîsa ala "xetera komunîstî) bilindkir.

Hên dûvkên împêryalistiyê ji destên xwe dirêje junta faşîst dikin û arîkariya leşkerî jê re dişinin, Îsraîl, Vênêzûwêla, Honduras, Guwatêmala...

Di destpêka şibatê de berpirsiyarekî FMLN got: (Em nabînin, ko êrişên leşkerî û danûstandinên siyasî li dijî hevîn. Em amadene bo danûstandin, lê bi hukumeta amêrikî re û ne bi junta re).

Ev gotina rewşa rêjîmên dîktatorî-faşîst li Amêrika-Latîni hemûyan diyardike, ko tenê bûne parêzkarên sûdên împêryalistîya amêrikî û hefsarê wan ji di dest sazîyên împêryalistî de ne.

Şoreşa gelê El Salvador qulpeke tezeye di zincîra şoreşên gelan de. Ev zincîra wê dirêjbibe ta hilweşandina sazûmana împêryalistî û hilanîna çewsandin û kedxurîyê.

Şoreşên gelan nayên kuştin... şoreşa gelê El Salvador wê bi-serkeve û pêşvebiçe.

Ji difroka tevgera komunîstî.

(Dûmayîk ji hejmarê..13)

Banga kongra Cinêf belavbû û bû propagandaka mezin ji Navnetewiyê re. Biryarên wê, ko Marks bingeh jê re danîbûn, ke-tin bernameyên hemû partiyên karkerî.

Kongra dudîyan li Lozan di 2.-8.9.1867 de û ya sîsîyan li Bruksêl di 6.-13.9.1868 de civîyan.

Di herdû kongran de Marks beşdarnebû. Ew hên xerîkî deranfina beşê yekê ji pirtûka Sermîyan bû. Di kongra Bruksêl de biryar hate standin, ko ji karkeran re were pêşneyarkirin, pirtûka Sermîyan bixûnin. Kongrê giranbihaya vê pirtûkê û karê Marks xiste ber çavan.

Di herdû kongran de bêtir li ser rewşa çîna karker, bandora makînan, pîrsa karberdan û li ser maldariya taybetî (hebûna şexsî) hate dengkirin. Ji ber neyekbûna birûbawerî di Navnetewiyê de, biryarên kongra Bruksêl rengêkî lihevhatinê nîşandîdî. Lê birûbawerîya sosyalîstî biserket.

Lêbelê biryara netewîkirna çareyên berkîrnê di şeweyê dawî de li kongra Bazil sala 1869 hate wergirtin.

Di van kongran de pîrseke mezin hatibû pêşîya Navnetewiyê:
Çawa mirov kane li dijî şer raweste?

Piştî şerê Prûsya û Nemsala sala 1866 û serketina Prûsya rewşa sîyasî li Ewropa wisa bûbû, ko şer wê di demeke nêzîk de navbera Prûsya û Fransa destpêbike.

Hên di sala 1867 de pêwendiyên herdû welatan berve tûjbûnê çûn. Di dema kongra Bruksêl de her mirovekî bawerdikir, ko eger Prûsya ya Fransa amadekirna xwe temambike, agirê şer wê biteqe.

Navnetewî hêdî bûbû hêzeke xurt û komel û rêxistinên xwe li pîr welatên Ewropa belavbûbûn. Wê baş dizanî, şerêkî wîsa wê derbeke mezin bigehîne karkerên herdû welatan, lewra bi firehî li ser vê pîrsê rawestî. Di nav danûstandinên dûr û dirêj de dû birûbawerî peydabûn. Hinekêan gotin, eger şer çêbû, pêwîste karberdaneke giştî were çêkirin, yê din gotin, tenê sosyalîstî wê kanibe dawîya şer wîne. Bi vê ye kê biryareke ne zelal hate standin. Di cinêkî din de emê bi firehî li ser birûbawerîya Marks û Êngîlz biserkin.

Di rojên 5. û 6.9.1869 de li Bazil kongra çaran civîya. Ji ber ke imkaniya destpêkirna ser tenakê kêmbûbû, kongrê bêtir giraniya xwe da ser dozên aborî û civakî.

Li vê kongrê de neyarên maldariya taybetî serketineke tevayî pêkanîn. Weke me li pêş jî got, di vê kongrê de biryara dawî bo netewîkirna çareyên berkirnê hate standin.

Di kongra Bazil de Bakunîn jî beşdarbû. Bakunîn kîye, çi kar kir, ramanên xwe çi bûn... Em bi kurtî nîşandidin.

Mîxaîl Alêksandrovîç Bakunîn (1814-1876) mirovekî rûs bû li dijî qeyseriya rûsya xebatkir û bandoreke mezin li tevgera şoreşgerî, nemaze li ronakbîran kir. Barkir Ewropa-Rojava û li Berlînê ew jî weke Marks û Êngilz di xwendegaha felsefî re derbasbû, ya bi navê fîlosofê almanî mezin Hêgil dihaten nasîn.

Di destpêka şoreşa 1848/49 de ew li yalê almanên, ko dixastin bi çekdarî ji Fransa têkevin Almanya, bû. Di dema şoreşê da wî li Bohîmiya berxwedida, şoreşgerên slavî bike yek. Paşê li Drêsdin tevî şoreşê bû. Di rêya vegerê de ji Drêsdin Bakunîn hate girtin, û biryara bidarvekirnê dû caran jê re derket, çarekê li Almanya û carekê li Nems. Herdû caran jî ew biryara daxistin zîndankirna herdemî (ebedî). Piştî demekê ew dan dest qeyseriya rûsî, ko çend sal zîdana gelek dijwar derbas kir. Sala 1857 Bakunîn avêtin Sibîriya. Sala 1861 ji wir bazda çû Japonê û di Amêrika re vegerî Ewropa.

Li London Alêksander Hêrtsin¹⁾ bi Bakunîn re got, ko Marks ew di rojnameyên Britanya de wek casûsê hukumeta rûsî nîşandaye. Lê dema wî û Marks hevdu dîtîn, Marks jê re diyarkir, ko ne tenê ew ne karê wî ye, lê hên piştgirîya Bakunîn kirîye.

Marks jê re pirsavakirna Navnetewiyê diyarkir. Ew bi van nûçeyan gelek şabû û sez da, bibe endamê Navnetewiyê.

Bakunîn ji London çû Îtalya bo li wir bimîne. Wî weke sala 1848 dîsa bawerdikir, ko Marks roleke gelek mezin daye çîna kerker. Bakunîn xwendekar, ronakbîr û nûnerên dêmokratîya

1- Alêksander İvanovîç Hêrtsin (1812-1870) şoreşgerekî rûsî dêmokrat bû, nivîskar û fîlosofêkî matêryalist bû. Dema şikarîna rapêrîna Dêkabirîstan sala 1825 bi hevarekî re sondax, ko heya xaşin şerê qeyseriyê bikin û tola (heyfa) Dêkabirîstan bistênin. Ew li ser sonda xwe man. Li London Hêrtsin "Polyarna ya Zvêzda-Stêrka Bakur" û "Kolokol-Zengil" bi rûsî derdaxin.

burjiwazî nijadekî şoreşger dinasîn û rola mezin dida wan û prolêtariya şerpeze.

Bakunîn tevî Navnetewiyê nebû û destpêkir ji xwe re rêxisti neke serbixwe avake. Ji Îtalya çû Swîsra û tevî Komela Aştî û Azadiyê bû û di komîta nawendî de hate hilbijartin. Sala 1868 ji Komela Aştî û Azadiyê derket û dîsa tevî Navnetewiyê nebû. Bi hevalne xwe re "Komela Sosyal-Demokratiya Navnetewî" avakir.

Va komela nuh xwe bi gotinan gelek şoreşger pêşkeşkir, şerêkî giran bire ser xudê û dewletê. Lê bernameya wê ya aborî ne gelek zelal bû. Bêtir li ser hilanîna bermaye (mîras) sekinî. Li şûna hilanîna çînen civakî bernama wê wekhevîya çînan xast.

Komela Sosyal-Demokratiya Navnetewî ji komîta giştî ya Navnetewiyê xast bibe endam, lê bi mercê, ko rêbaz û bernama xwe ji xwe re bihêle.

Bakunîn nameyek di roja 22.12.1868 de ji Marks re şand. Dema ev nama gihîşte Marks komîta giştî, ko Marks endamê wê bû, biryara qebûlnekirna endametiya Komela Sosyal-Demokratiya Navnetewî standibû.

Di vê namê de Bakunîn şaşbûnên xwe û rastiya xêza Marks dinase. Wî nivîsandîye: (... Welatê min niha Navnetewiye, ko tu bi jîrbûn di avakirna wê de beşdarbû. Êdî, hevalê delal, tu dibînî, ez niha şagirtê te me û ez bi vê yekê serfirazim...)

Diroknivîsên wê demê dibêjin, ko Bakunîn ew nama ji kifta di lê xwe de nivîsand û wî bi rasti birû baweriya xwe guhartibû û şaşbûnên xwe dinasîn.

Marks ji va nama dilovanî bawernekir û guhneda xasteka hevaltiyê. Hevalbendên Bakunîn bi zimanekî tûj êrişî Marks û "hişkbûn û sertîya" wî kirin.

Lê bi rasti tevî nama ji dil mafê Marks hebû, bi asanî ji wî bawer neke. Piştî çar sal karê serbixwe û ji Navnetewiyê dûr ew vedigere cihana karkeran. Marks nikanîbû ji wî bawerbike, nemaze ji ber ko berê jî soz da bibe endam û soz jibîrkir.

Piştî, ko komîta Navnetewîyê xasteka Komela Sosyal-dêmkratî ya Navnetewî qebûlnekir, wê nîşanda, ko amadeye xwe helke û liqên xwe bike yê Navnetewîyê, lê tenê bernameya xwe ya ramani bihêle. Komîta giştî amadebûna xwe eşkerekir, wan liqan bike yê Navnetewîyê, eger ew bîrûbawerîyê wê qebûlikin. Bi kurtî em dixazin bêjin, ew komela nehate helkirin û duben diya xwe bi navnetewîyê re berdewanîkir.

Ramanên Bakunîn û dîtina wî bo avakirna sosyalîstîyê

Dubendiya navbera Marks û Bakunîn ne li ser armanca xebatê, lê li ser şêwe û çareyên xebatê bû.

Bi bîrûbawerîya Bakunîn hebûna xwendekar, ronakbîr û prolêtariya çerpeze bi pêşengîya komek şoreşger beşe, ko karkerên rewşdijwar û jiyatal jî rabin. Wî digot, pêwîste ev civa ka burjiwazî bête hilweşandin û paşê her tişt wê bixwe têkeve sosyalîstîyê.

Li gor vê dîtîne wî xebata siyasî di çarçoyê civaka burjiwazî de qebûlnedikir û xebata prolêtarya bo standina serdariya siyasî çewt û şaş didit. Li gor kar û barê Bakunîn û dîtina wî ji çareyên xebatê re navê anarşîstîyê (fewdewîyê) lêbû.

Bakunîn di warê çûn û hatin û kar û bar de mirovekî gelek jêhatî bû û her demê amadebû di karên şoreşgerî de beşdarbe, lê di warê aborî û ramani de ne ewqas li pêşbû û bi carekê ne tayê Marks bû.

Dûmayîk di hejmara... 15 de

=====
=====

Abdullah Peşew helbestvanekî nîştimanperwera ji Kurdîstana Îraqê. Bi dilşewatî û hunermendîyeke zor hêja dinivîse. Tevî Abdullah Peşew li Kurdîstana Îraq bi nav û denge, lê mexabin hên li nav Kurdîstana Sûryê û Tirkîyê nenase, ji ber Peşew bi zaravaya soranî dinivîse.

Serkewtîn

Serdekwîn
Çûnke diwêne,
Tope qurêkî deskirdim.
Daye dest minalêkî kurd

Ew lebatî bûkeşûşe
Tivengêkî biçkolaney lê drût kird.
=====
Tope qurêk: mistek herî
Lebatî bûkeşûşe: li şûnê bûkê
lîskê.

Çend wane ji çoreşa Kuba.

(Dûmayfika hej. 13)

Di welgerandina 10 adarê de danûstandina min bi partiya komu-
nist re xurtbû, lê welgerandinê rewşeke nuh peydakir.
Di destpêkê de min xelk amadekir ji bo xebateka yekbûyî ji
hemû hêzan li dijî Patîsta. Ez berve Stratîjîya leşkerî çûm.
Min digot, em nikanin Patîsta biroxinin, eger em nebin yek.
Li navbera hêzên li dijî hukumetê gotin jî çêbûn li ser xeba-
ta leşkerî û min dest bi tevgerê kir, lê tevgerê tenayî.
Di nav endamên Ersozoks de û hêdî hêdî komkên şoreşgerî hatin
meydanê. Bi vî şeweyî me destpêkir, lê piştî salekê diyarbû,
ko şoreşeke rastî nebû û evne leylandûn (xeyalbûn) û parti-
yên li dijî hukumetê nikanibûn bingeha xebata şoreşgerî da-
nîna û hîn bi ser de gel jî xapandin. Hina ji wan nikanî û
hineka jî nedixast.

Piştî diyarbûna vê rastiyê ez gihîştim birûbawerîyeke nuh, ya
dibêje ko pêwîste em dest bi xebata leşkerî bikin, bi hêzên
xwe yên tenhayî (serbixwe). Me plana Monkada danî. Me pir ca-
ran naweroka wê diyarkirîye û niha jî ezê bi kurtî bêjim:
Gereke em leşkergehan bi dest xwe va binin û gundîyan bilivî-
nin û bangkin bo xwepêşandaneke giştî û sûd bigrin ji neyar-
tîya gel ji diktatoriyê re, û eger me nikanî bajaran bistînin
emê herin navçeya Sfêra Maystra.

Bi vî awayî me xwe amadekir bo standina Monkada û me baş diza-
nî paşê emê çibkin. Bi dirêjîya vê katê giştî danûstandinên
min bi komunîstan re hebûn. Duruşmên wan yên cuda hebûn. Me
ji wan nexast, ko bawerîya xwe bi planên me binin, ji ber ev
karekî diware ji partiyeke bi ruhîyeke kevneşopî (klasîkî)
hatîye perwendekirin (xudankirin), û ji wê bêtir ew bû, ko
komunîstan standina serdariya dewletê nikanîn ji xwe re bi-
kin armanc, tevî ko li Kuba rê hebû. Komunîstan nikanîn bi
vî karî rabin, ji ber ko Amêrika bi temanî welatê me xistibû
bin destên xwe.

Ev bûn birûbaweriyên me û jîyanê rastîya wan îsbatkir. Me bi
xurtî di nav partiya Ersozoks de karkir, û endamên wê bûn bin
geheke xurt ji tevgerê re.

Jîyanê hên tişteki din îsbatkir, ko mera kane bi rêya gel,
çek û bernama şoreşgerî serdariyê bi dest xwe xê û di rêya
socsyalistiyê de biçê.

Pirs: Piştî serketina şoreşê li Kuba partiyên burjiwazî ji sehna siyasî windabûn. Aya fermanın hebûn, ko ewna qedexekirin?

Bersiv: Na.

Pirs: Lê çawa neman? Ma ne piştî du mehan ew ji ser hev çûn, û bêguman ez li ser partiyên piştgirîya Patîsta kirin dengnakin. Ev pirsê eşkereye.

Bersiv: Di wê katê de dîyardeyeka (rûdayeka) fodil hate meydanê, ji ber serokên hemû partîyan, yê li dijî Patîsta rawestibûn, pêwendiyên zor baş bi me re dikirin û Prîo, Aureliano û yê din ji dostên me yê mezînbûn.

Pirs: Ma ew hemû yekser piştî serketina şoreşê vegehiyan Kuba?

Bersiv: Belê, û ewna bextewarbûn, şadibûn û beramberî me zor başbûn. Lê me bitirs li wan dinêrî û me dida û distand û ji bo em bêtir pêwendîya diyarîkin ezê vê nimûneyê bêjim: Me qanûnek li dijî dizên malê dewletê derxist û karpêkiriya wê di 10 adarê de destpêkir. Eger heya 10 adarê rast me bi karbanîya, pêwîstbû me hebûna Prîo û ya serokên din ji dest bida ser (misaderekira), ji ber me baş dizanf, wan pere ji xezîna dewletê dizîbûn, gava serok bûn. Me ew biryara wergirt ji ber ew li dijî Patîsta rabûn. Em zor bi wan re nerm bûn ji bo daxaziya yekbûnê.

Serokên burjiwazîyê bixwe ji me bidûrketin, dema gavên şoreşgerî bêtir bûn. Piştî serketina şoreşê me distûr amadekir û pêwîstbû hilbijartin ji bihatana çêkirin. Piştî şoreşê bi sê-çar mehan min pirsê hilbijartinan di gotineka xwe de li civîneka mezîna diyarîkir, lê li min vegehandin, pêwîst nîye bi hilbijartinan û gel ji bixwe biryar wergirtiye, li ser nebûna hilbijartinan.

Dema partiyên burjiwazî ew yekîtiya me û gel diditin, dema gavên şoreşgerî bêtir kûrdibûn wê demê wan hêviya xwe birin û piraniyên wan ketin nav rêzên dijminan û eşkere li dijî şoreşê rawestî û ji welêt barkirin, û ti biryarên taybetî bo nemana wan derneçûn.

Pirs: Bi çi şewayî rêxistina şoreşgera yekbûyî pêkhat?

Bersiv: Di roja yekem de piştî şoreşê rewşa welêt ne durustbû, lê pêwendiyên xurt li gel serokên Partiya Sosyalîsta Gelêrî hebûn, heya heval Blas Rok ,sêkrêtêrê giştî, pêşneyarkir, ko ez bibim serokê partiya wan.

Seroketiya me çêbûbû ji "Tevgera 26 temûzê" û ji "Partiya Sosyalîstiya Gelêrî". Serokên wê ji serokên şoreşê bûn wek Rawol Kastro, Ernesto Tçê Gîvara û yên din.

Me hevalan hevdû didît her katekê û em li hevdû nediheyrin û birûbaweriya me yekbû li ser pirsên bingehî. Yekbûn li ser vê bingehê pêkhat û seroketiya hilbijartî bi navê: "Serokatiya Şoreşgerî" yan "Yekîtiya Rêxistinên Şoreşgerî" hate nîşandan.

Vê seroketiye baş karkir, û hên berî yekîtiyê û di wê katê de leşkera gelêrî jî pêkhat û xebateke baş jî bo paqijkirna sêndîkatan (nîqaban) ji mirovên paşverû çêbû, çeprewiyan û rasrewiyan serên xwe di nav tevgerê de rakirin.

Pirs: Ma Partiya Sosyalîsta Gelêrî biryar da bo helkirna xwe bona pêkanîna yekîtiya rêxistinên şoreşgerî?

Bersiv: Belê biryar da.

Pirs: Lê "Tevgera 26 temûzê" çi pêhat, ma biryareke taybetî bo wê hate standin?

Bersiv: Na. Bêguman seroketiya wê jî hebû, lê piştî şoreşê newekhevî di gotinan de çêbû di navbera kesên bi şoreşê re û yên li dijî wê. Hinekên ji wan derew û buhtan li ser komunistan belavdikirin û pêwendî tim xerabdikirin, û bi vî şewayî serokatiya "Tevgerê" qelskirin.

Tevî "Tevger" heya wê demê di warê rêxistinî de hên şeweyî sazûmanî nestandibû, ne kongre çêbûbû û ne jî bername û rê baz hebûn, lê tevî vê rewşê % 90 ji gel bi "Tevgerê" re bû. Lê wê ew lênişta ji mirovan nikanî xudîbikira.

Min tim digot, şoreş û bingeha şoreşê pir ji "Tevgerê" firehtirin. "Tevger" wek cobarekê (erqekê) bû, lê gel lênişta Amazon bû, lênişta şoreşê bi hev xist. Me baş dizanî dema Tevgerê tenambûye, ji ber wê me kêntir bi navê wê

dengdikir û bêtir me bi navê şoreşê dengdikir.

Em kanin bipirsin, ma kî bi me re bû di zemanê xebata şoreşgerî de? Ma em tenê nûnerên "Tevgera 26 temûzê" bûn? Me nûnertîya kê dikir?

Heya bi leşkerê Tevgerê re me digot, leşkerê şoreşê yan leşkerê şoreşger. Em ne bes nûnerên rêxistinekê bû, me bi navê gel dengdikir û ji ber vê me bi yekîtiyê bangkir.

Dûmayîk di hejmar... 15 de

=====

Tora nûçeyan (şebeka exbaran)

- Diwana helbestvanê kurdî mezin Cîgerxwîn ya 4 a bi navê "R O N A K" li Stokholm 1980 ji weşanên ROJA NU derket. Ronak 208 rûpelin û çapeke gelek hêja çapbûye. Bi rastî mera naxaze Ronak ji dest xwe deyne. Gelek spas bo Cîgerxwîn helbestvanê gelê me. Weke hevalên ROJA NU nivîsandine em jî dibêjin: (Ev Diwana 4'a ya Cîgerxwîn, ku me li Swêd çapkir, wê dengê gelê Kurdistanê di ruwê dijmin de bilintir bike.) ROJA NU.
- Di kongra 26 ya PKYS de Xalêd Muhyî Eddîn bi navê Partiya Kombûna Nîştîmanîya Yekîtiyaz li Misrê dengkir û birûbawerîya partiya xwe li ser rewşa Misrê û li dijî peymanê Kamp Dêvdî xastekên gelê Misrê bilindkirin. Bi navê Partiya Komunistî Misrê jî endamê encûmanê (mekteba) siyasî Mîşêl Kamêl dengkir û rewşa Misrê û ya Rojhilata-Navîn diyarkir û bêtir êrişên împêryalist û rêjîmên paşverû li navçeyê me şermûzarkirin. Mîşêl Kamêl rola partiya komunistî Misrê ya pêşengî di hemû rûdayên (mezahêr) şerê çînî li Misrê êşkerekir, tevî ko ew partiyeke hên tezeye.
- Çend hejmar li ser hatina Îraqê ji pêtrôle: sala 1970 368 milyon dînar, piştî bihabûna sala 1973, di sala 1974 de gihîştê 2040 milyon dînar. Sala 1978 15 milyar dolar, 1979 20 û 1980 bêtirî 35 milyar dolar.
- Dewletên împêryalist û nemaze împêryalistîya amêrikî peymaneke hên bê nav li Rojhilata-Nêzîk û Navîn pêkanîne, ji Mexrêb heya Pakistan, Saûdîya Erebi rola xeznedar stan dîye. Giranî û girîngîyeke mezin dane Pakistanê, lê tevgera gelêrî, li gor nûçeyên rojnaman, li dijî rêjîma Zîya Ul Haq zor firehbûye, û komên welatparêz têde beşdarin.